

Pisma i formularze z zakresu ubezpieczeń społecznych z objaśnieniami i wzorami do pobrania

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Część I

Emerytury i renty

Rozdział **1**

Emerytury

1. Wniosek o emeryturę

WNIOSEK O EMERYTURĘ

Data sporządzenia wniosku
przez płatnika składek

2	0	0	2	2	0	2	2
dd		/	mm		/	rrrr	

Pieczęć i podpis osoby upoważnionej przez płatnika składek

Instrukcja wypełniania

Wypełnij ten wniosek, jeżeli starasz się o emeryturę z ZUS.

Ustalimy Twoje prawo do emerytury z ZUS i obliczymy jej wysokość. Ustalimy również kapitał początkowy, jeśli nie złożyłeś wniosku w tej sprawie, a kapitał ma wpływ na wysokość Twojej emerytury.

Jeżeli starasz się wyłącznie o emeryturę zagraniczną z państwa, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym – wypełnij tylko formularz wniosku odpowiedni dla państwa, w którym byłeś ubezpieczony (np. WZO-PL-1 dla USA, AU-PL 3 dla Australii, PL-CAN 1 dla Kanady).

Twój wniosek prześlemy do zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej, która ustali Twoje prawo do emerytury.

Zanim wypełnisz formularz, zapoznaj się z dołączoną do niego informacją.

1. Wypełnij WIELKIMI LITERAMI
2. Pola wyboru zaznacz znakiem X
3. Wypełnij kolorem czarnym lub niebieskim (nie ołówkiem)

Dane wnioskodawcy

PESEL	4 5 0 2 1 2 0 8 3 3 1
Rodzaj, seria i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość	<input type="text"/>
	<small>Podaj, jeśli nie masz nadanego numeru PESEL</small>
NIP	5 8 1 2 3 6 8 1 3 9
	<small>Podaj, jeśli Twoim identyfikatorem podatkowym jest NIP</small>
Imię	JAN
Nazwisko	KOWALSKI
Data urodzenia	1 0 0 2 1 9 4 5
	<small>dd / mm / rrrr</small>
	<small>Płeć (K-kobieta/ M-mężczyzna)</small> ☒ M
Nazwisko rodowe (zgodne z aktem urodzenia)	KOWALSKI
	<small>Informacja, która ułatwi nam zidentyfikowanie Cię oraz weryfikację dołączonych dokumentów. To pole jest dobrowolne</small>
Poprzednio używane nazwiska	<input type="text"/>
	<small>Informacja, która ułatwi nam zidentyfikowanie Cię oraz weryfikację dołączonych dokumentów. To pole jest dobrowolne</small>
Imię ojca	TOMASZ
	<small>Informacja, która ułatwi nam zidentyfikowanie Cię oraz weryfikację dołączonych dokumentów. To pole jest dobrowolne</small>
Numer telefonu	508143294
	<small>Jeśli podasz nam tę informację, ułatwi nam to kontakt w Twojej sprawie. To pole jest dobrowolne</small>

**Adres zameldowania na pobyt stały w Polsce/ adres ostatniego zameldowania na pobyt stały w Polsce/
adres miejsca pobytu w Polsce**

Ulica

Numer domu Numer lokalu

Kod pocztowy

Miejscowość

Gmina/ dzielnica

Aktualny adres zamieszkania

Podaj, jeśli adres zamieszkania jest inny niż adres zameldowania na pobyt stały w Polsce

Ulica

Numer domu Numer lokalu

Kod pocztowy

Miejscowość

Gmina/ dzielnica

Nazwa państwa

Podaj, jeśli Twój adres jest inny niż polski

Adres do korespondencji

Ulica

Numer domu Numer lokalu

Kod pocztowy

Miejscowość

Gmina/ dzielnica

Nazwa państwa

Podaj, jeśli Twój adres jest inny niż polski

Zakres wniosku**1. Wnoszę o przyznanie emerytury****2. Do obliczenia emerytury proszę przyjąć – wybierz jeden z wariantów:**

Nie wypełniaj, jeśli urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r. i ubiegasz się o przyznanie emerytury, której wysokość będzie obliczona wyłącznie według nowych zasad.

zarobki pozwalające na ustalenie najkorzystniejszej kwoty świadczenia (zaznacz ten wariant, jeśli nie wiesz, który z niżej podanych sposobów obliczenia podstawy wymiaru emerytury wybrać)

zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych – wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożyłem wniosek,

od roku do roku
rrrr rrrr

zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych – poprzedzających bezpośrednio rok, w którym nabyłem prawo do zasiłku przedemerytalnego,

od roku do roku
rrrr rrrr

zarobki z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego mojego stażu pracy, przypadających przed rokiem, w którym złożyłem wniosek, tj. z lat:

podstawę wymiaru wcześniej przyznanej renty z tytułu niezdolności do pracy

podstawę wymiaru emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego

3. Proszę o obliczenie wysokości emerytury według nowych zasad:

TAK NIE

Jeśli spełniasz łącznie następujące warunki:

– urodziłeś się przed 1 stycznia 1949 r.,

– spełniasz warunki do uzyskania emerytury ustalonej i obliczanej według dotychczasowych zasad,

– kontynuowałeś ubezpieczenia emerytalne i rentowe po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego,

to na Twój wniosek emerytura może być obliczona na nowych zasadach, jeżeli jest wyższa od obliczonej na dotychczasowych zasadach.

4. Proszę o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym (OFE) na dochody budżetu państwa:

TAK NIE

Dotyczy niektórych osób, które przystąpiły do OFE. Jeśli przystąpiłeś do OFE i ubiegasz się o przyznanie wcześniejszej emerytury, to powinieneś złożyć wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Jeśli nie pobrałeś emerytury przyznanej i obliczonej na dotychczasowych zasadach oraz w latach 2009–2014:

– ukończyłeś wiek uprawniający do wcześniejszej emerytury ustalonej według nowych zasad albo

– osiągnąłeś powszechny wiek emerytalny uprawniający do nowej emerytury,

wówczas, gdy złożysz ten wniosek, Twoja emerytura zostanie obliczona nie tylko na podstawie nowych zasad, ale również w części według dotychczasowych zasad i w części według nowych zasad.

1. Część I. Emerytury i renty

Oświadczenia wnioskodawcy

1. Ubiegam się o świadczenie i aktualnie oczekuję na załatwienie sprawy Pobieram świadczenie Nie dotyczy

Wybierz rodzaj świadczenia:

- zasiłek chorobowy wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy zasiłek z pomocy społecznej
- zasiłek opiekuńczy zasiłek dla bezrobotnych
- świadczenie rehabilitacyjne świadczenie pieniężne z powiatowego urzędu pracy

Podaj nazwę instytucji (zakładu) oraz jej adres

2. Złożyłem również inny wniosek o świadczenie i aktualnie oczekuję na decyzję w tej sprawie Mam przyznane świadczenie Nie dotyczy

Wybierz rodzaj świadczenia:

- emerytura świadczenie przedemerytalne renta rodzinna
- emerytura pomostowa renta z tytułu niezdolności do pracy renta socjalna
- emerytura częściowa nauczycielskie świadczenie kompensacyjne uposażenie
- renta inwalidzka świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji rodzicielskie świadczenie uzupełniające

Wybierz instytucję:

- ZUS Wojskowe Biuro Emerytalne jednostka organizacyjna wymiaru sprawiedliwości
- KRUS Biuro Emerytalne Służby Więziennej Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA

Podaj adres instytucji oraz numer sprawy – jeśli jest Ci znany

3. Pobieram świadczenie pielęgnacyjne:

- TAK NIE

Jeżeli TAK, podaj nazwę oraz adres organu, który wypłaca świadczenie pielęgnacyjne

4. Pobieram: Nie dotyczy

- świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR
- świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego
- świadczenie pieniężne przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kopalniach rud, zakładach rud uranu lub batalionach budowlanych
- świadczenie pieniężne przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych
- ryczałt energetyczny dodatek kompensacyjny ekwiwalent węglowy

Podaj jednostkę ZUS, która wypłaca świadczenie, oraz numer sprawy

5. Po przyznaniu emerytury:

- zamierzam osiągać przychody (w Polsce lub za granicą) w wysokości, która:
- nie powoduje zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia powoduje zmniejszenie świadczenia powoduje zawieszenie świadczenia
- nie zamierzam osiągać przychodów.

Nie wypełniaj, jeśli osiągnąłeś powszechny wiek emerytalny i nie jesteś uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

6. Pozostaję nadal w stosunku pracy (w Polsce lub za granicą): TAK NIE

Jeśli TAK, podaj wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy. Podaj, kiedy nastąpi rozwiązanie stosunku pracy.

7. Mam okresy ubezpieczenia/ zamieszkania w państwach UE/ EFTA, w Wielkiej Brytanii albo w państwach, z którymi Polska zawarła dwustronną umowę o zabezpieczeniu społecznym:

TAK NIE

Ważne! Jeśli nie wskażesz okresów ubezpieczenia/ zamieszkania w państwach UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii nie zostanie rozpoczęte postępowanie o emeryturę zagraniczną, a data złożenia tego wniosku w ZUS nie będzie uznana za datę złożenia wniosku o świadczenie zagraniczne.

Jeśli masz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w państwach UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii, wypełnij dodatkowo formularz E207 PL.

Jeżeli starasz się również o emeryturę z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej za okresy ubezpieczenia lub zamieszkania:

- w państwach UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii – dodatkowo wypełnij *Załącznik do wniosku o emeryturę dla osób, które ubiegają się o emeryturę z zagranicznej instytucji państw UE/ EFTA* (załącznik EMZ);
- w państwach, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym – dodatkowo wypełnij formularz wniosku odpowiedni dla państwa, w którym byłeś ubezpieczony (np. WZO-PL-1 dla USA, AU-PL 3 dla Australii, PL-CAN 1 dla Kanady).

1. Część I. Emerytura i renty

8. Emeryturę proszę przekazywać:

w Polsce na rachunek bankowy

Podaj numer rachunku, którego jesteś właścicielem lub współwłaścicielem, jeśli chcesz otrzymywać wypłatę emerytura na ten rachunek

1 3 2 3 4 0 1 4 2 4 0 0 0 0 9 8 6 5 3 4 2 9 4 8 4 9

Jeśli chcesz, aby emerytura z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej państwa UE/ EFTA albo w Wielkiej Brytanii była wypłacana na Twój rachunek bankowy w Polsce, to na stronie 1 załącznika EMZ podaj numer rachunku bankowego w Polsce w standardzie IBAN.

na adres w Polsce:

Wybierz adres, na który ma być przekazywana emerytura

zameldowania na pobyt stały

zamieszkania

do korespondencji

9. Proszę o odroczenie przyznania emerytura z następującego państwa

Ważne! Jeśli prosisz o odroczenie przyznania emerytura z danego państwa, to aby uzyskać świadczenie z tego państwa w przyszłości, będziesz musiał ponownie złożyć wnioski o emeryturę zagraniczną.

Załączniki

Załączam dokumentów.

Sposób odbioru odpowiedzi

w placówce ZUS (osobiście lub przez osobę upoważnioną)

pocztą na adres do korespondencji wskazany we wniosku

na moim koncie na Platformie Usług Elektronicznych (PUE ZUS)

Świadomy odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań oświadczam, że dane zawarte we wniosku podałem zgodnie z prawdą, co potwierdzam złożonym podpisem.

Data /
dd / mm / rrrr

Czytelny podpis

Informacje, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), są dostępne w centrali lub terenowych jednostkach organizacyjnych ZUS oraz na stronie internetowej ZUS pod adresem: <https://bip.zus.pl/rodo>

Uwagi i objaśnienia

1. Uwagi ogólne. Przełomem w kontekście rozwoju ubezpieczeń społecznych był w Polsce rok 1999, a więc rok, w którym doszło do kluczowej reformy systemu ubezpieczeń społecznych. Przed 1999 r. polski system ubezpieczeń, w tym właśnie ubezpieczeń emerytalnych, charakteryzował się dosyć łatwym dostępem do emerytury. Emerytura była przyznawana po osiągnięciu tzw. powszechnego wieku emerytalnego – 60 lat w przypadku kobiet, oraz 65 lat w przypadku mężczyzn, ale często także w niższym wieku. Powszechna była również wcześniejsza emerytura, czyli emerytura bez osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w przypadku, gdy pozostało do niego nie więcej niż 5 lat, ubezpieczony posiadał wystarczający staż pracy, a pracownik: był całkowicie niezdolny do pracy, uległ wypadkowi przy pracy, był kombatantem lub posiadał staż ubezpieczeniowy dłuższy od 10 lat (*I. Jędrasik-Jankowska*, Pojęcie i Konstrukcje Prawne Ubezpieczenia Społecznego, Warszawa 2014, s. 191). Istniały również inne przypadki, jak np. specjalne emerytury dla górników, które nie wymagały osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wymiar świadczenia zależał od długości stażu ubezpieczeniowego oraz wysokości zarobków. W rezultacie wypłacana emerytura stanowiła około $\frac{3}{4}$ dotychczas otrzymywanych zarobków. Z nowego systemu ubezpieczeń emerytalnych, który nastąpił w 1999 r. wyłączono osoby urodzone przed 1.1.1949 r. Utworzona została również grupa osób urodzonych po 31.12.1948 r., ale przed 1.1.1969 r. Grupa ta mogła samodzielnie zdecydować, o tym czy część składki z ich ubezpieczeń będzie przekazywana do OFE – otwartych funduszy emerytalnych lub czy całość składki pozostanie na ich koncie prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2. Podstawa prawna. Podstawowym aktem prawnym omawianym w kontekście ubezpieczeń emerytalnych będzie ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 504). Nowo przyjęty system emerytalny charakteryzuje się m.in. dwufilarowością (Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako I filar i Otwarte Fundusze Emerytalne jako II filar), jak i stosowaniem dwóch formuł wymiaru emerytury: formuły zdefiniowanego świadczenia – uzależniającej wysokość wypłacanego świadczenia od długości stażu ubezpieczeniowego i wysokości osiąganych zarobków oraz formuły zdefiniowanej składki charakteryzującej się tym, że wysokość emerytury zależna będzie od kwoty zebranych środków oraz długości średniego życia dla osób w wieku przejścia na emeryturę (*I. Jędrasik-Jankowska*, Pojęcie i Konstrukcje Prawne, s. 191).

3. Płatnik składek. Płatnikami składek są jednostki organizacyjne bądź osoby zobligowane z jakiegokolwiek tytułu do obliczenia należnych składek, pobierania ich, a także przekazywania tych składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W stosunku pracy płatnikiem składek będzie pracodawca. Innymi płatnikami składek będą m.in.: ubezpieczony zobowiązany do płacenia składek na własne ubezpieczenie społeczne; podmiot, na rzecz którego wykonywana jest odpłatnie praca w okresie odbywania kary pozbawienia wolności bądź tymczasowego aresztowania; jednostka wypłacająca świadczenia socjalne, zasiłki socjalne oraz wynagrodzenia przysługujące w czasie korzystania ze świadczenia górniczego bądź w okresie korzystania

ze stypendium na przekwalifikowanie; Kancelaria Sejmu w stosunku do posłów; ośrodek pomocy społecznej; powiatowy urząd pracy; podmiot wypłacający stypendium sportowe; podmiot, w którym pełniona jest służba; instytucje dialogu społecznego; związki zawodowe. Płatnik składek ma prawo do wynagrodzenia za wykonywane zadania z zakresu ustalania prawa do świadczeń a także ich wysokości, oraz wypłaty składek.

4. Otwarte fundusze emerytalne. Otwarte fundusze emerytalne to prywatne instytucje, których głównym zadaniem jest gromadzenie środków przeznaczonych na wypłatę świadczenia. W Polsce działają od 1999 r., a więc od momentu reformy systemu emerytalnego. Członkostwo jest dobrowolne, a więc to ubezpieczony decyduje czy część składek trafiających do ZUS-u zostanie przekazana do otwartego funduszu emerytalnego. Otwarty Fundusz Emerytalny jest to fundusz tworzony i funkcjonujący na podstawie ustawy z 28.8.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 105). Posiada on osobowość prawną, a więc może być podmiotem praw i obowiązków. Otwarty fundusz emerytalny ma jeden organ – powszechne towarzystwo emerytalne, które zarządza funduszem i go tworzy, a także reprezentuje w stosunkach z osobami trzecimi. Nadzór sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego.

Celem działalności otwartego funduszu emerytalnego jest gromadzenie środków pieniężnych oraz ich lokowanie z przeznaczeniem na wypłatę członkom funduszu emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego. Otwarty fundusz emerytalny zarządzany jest przez powszechne towarzystwo emerytalne, które prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej. Każdy członek funduszu ma swój rachunek, na który wpłacane są składki, natomiast nie może on nimi rozporządzać. Ustawą z 6.12.2013 r. zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1717) doszło do zniesienia obowiązkowego charakteru uczestnictwa w Otwartym Funduszu Emerytalnym. Są one jednak dalej istotną częścią nowego systemu emerytalnego. Uczestnictwo w OFE jest dobrowolne bądź wyłączone. Członkiem otwartego funduszu emerytalnego może być osoba, która urodziła się po 31.12.1948 r. mająca tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego, albo która dobrowolnie dołączyła do tego ubezpieczenia (*I. Jędrasik-Jankowska, Pojęcie i Konstrukcje Prawne*).

Zgodnie art. 81 ust. 1 ustawy z 28.8.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, podmiot staje się członkiem w OFE w momencie zawarcia pierwszej umowy z funduszem, jeśli w dniu jej zawarcia osoba przystępująca do funduszu podlega bądź podlegała, na cztery miesiące przed dniem zawarcia umowy, ubezpieczeniu emerytalnemu. Wraz z zawarciem pierwszej umowy, ubezpieczony zostaje wpisany do Centralnego Rejestru Członków Otwartych Funduszy Emerytalnych, prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (*I. Jędrasik-Jankowska, Pojęcie i Konstrukcje Prawne*).

Warto pamiętać, że uczestnik OFE nie musi pozostawać cały czas w początkowo wybranym funduszu emerytalnym. Istnieje możliwość migracji pomiędzy różnymi funduszami. Jeżeli członek danego OFE będzie chciał dokonać zmiany, wówczas

zobowiązany będzie do pisemnego zawiadomienia funduszu, w którym pozostawał o zawarciu umowy z innym funduszem. Członkostwo w funduszu niesie za sobą, oprócz dodatkowych uprawnień, także obowiązki. Członek funduszu jest zobowiązany powiadomić fundusz o każdej zmianie istotny danych osobowych, zawarciu nowej umowy czy też poinformować o stosunkach majątkowych łączących danego ubezpieczonego ze współmałżonkiem. Członkostwo naturalnie wygasa również w przypadku śmierci ubezpieczonego (*I. Jędrasik-Jankowska, Pojęcie i Konstrukcje Prawne*).

5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych to państwowa jednostka organizacyjna posiadająca osobowość prawną, realizująca zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych w Polsce. Równocześnie jest to jednostka sektora finansów publicznych.

6. Podstawy wymiaru świadczenia. Artykuł 15 FUSU wskazuje na ramy czasowe, do których można się odnieść w przypadku obliczania podstawy wymiaru świadczeń. Zgodnie z przewidzianą w ustawie zasadą, jest to okres 10 kolejnych lat wybranych z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok, w którym nastąpiło zgłoszenie o emeryturę czy rentę. Jeżeli w ciągu tego okresu podmiot pobierał zasiłek przedemerytalny przez okres dłuższy niż 10 lat, wówczas podstawę wymiaru emerytalnego oblicza się na podstawie 10 kolejnych lat, które przypadają bezpośrednio przed rokiem nabycia prawa do zasiłku przedemerytalnego. Jeżeli dla danej jednostki będzie to bardziej korzystne, można dokonać obliczenia podstawy wymiaru z dowolnych 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia, z okresu podlegania ubezpieczeniu, poprzez złożenie odpowiedniego wniosku [*M. Wrębiakowska-Marzec, w: B. Gudowska (red.), Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Warszawa 2013*]. Podstawą wymiaru składki jest przychód, który objęty jest obowiązkiem opłacania składek. Uwzględnieniu nie podlegają natomiast przychody wyłączone z tego obowiązku, od których nie opłacano składek na ubezpieczenia ze względu na przekroczenia podczas roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składki. Wynagrodzenie, które nie zostało wypłacone pracownikowi, nie będzie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, tak samo jak wierzytelności. Wyłącznie otrzymane do dyspozycji ubezpieczonego środki majątkowe, którymi realnie włada. Niemożność udowodnienia podstawy wymiaru za dany rok czy lata, prowadzi tym samym do niemożliwości uwzględnienia tego okresu w podstawie wymiaru emerytury czy renty.

Artykuł 15 FUSU reguluje również kwestie doliczania do podstawy wymiaru emerytury i renty kwot precyzyjnie określonych świadczeń, które przysługują danemu ubezpieczonemu w roku, który uwzględniany jest przy obliczaniu podstawy, jak pobierany zasiłek chorobowy czy świadczenie rehabilitacyjne.

7. Emerytura dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r. Emerytura w ustawie dzielona jest na różne kategorie. Pierwszą grupę przepisów stanowi emerytura dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r. Wiekiem emerytalnym w tym przypadku jest co najmniej 60 lat dla kobiet oraz co najmniej 65 lat dla mężczyzn. Ubezpieczeni urodzeni po 31.12.1948 r., zatrudnieni w szczególnych

warunkach, będą podlegać emerytuom pomostowym. Emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowy.

8. Emerytura dla ubezpieczonych urodzonych przed 1.1.1949 r. Drugą grupę stanowi emerytura dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1.1.1949 r. Muszą oni spełnić łącznie wskazane warunki:

- 1) osiągnąć wymagany wiek emerytalny – w przypadku kobiet co najmniej 60 lat, w przypadku mężczyzn co najmniej 65 lat;
- 2) posiadać okres składkowy oraz nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

9. Emerytura a renta z tytułu niezdolności do pracy. Emerytura przyznawana też będzie zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek emerytalny i podlegała ubezpieczeniom społecznym. Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął okresu składkowego oraz nieskładkowego, o których była już mowa powyżej, będzie przysługiwać mu emerytura pod warunkiem, że osiągnął wskazany wyżej wiek emerytalny oraz jego okres składkowy i nieskładkowy wynosi w tym przypadku co najmniej 15 lat dla kobiet oraz 20 lat dla mężczyzn.

10. Wiek emerytalny. Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął natomiast wskazanego wieku emerytalnego, wówczas kobieta może przejść na emeryturę w wieku 55 lat pod warunkiem, że posiada co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo co najmniej 20-letni i została uznana za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Mężczyzna może natomiast przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że posiada co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, a został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Regulacje te dotyczą ubezpieczonych, którzy przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę byli pracownikami.

Oczywiście od każdej zasady są wyjątki. Na wcześniejszą emeryturą mogą przejść inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci, pracownicy urzędów państwowych, pracownicy samorządowi, żołnierze zastępczej służby wojskowej, nauczyciele akademicy. Emerytura w wieku niższym będzie przysługiwać również pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze.

Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego wieku emerytalnego ze względu na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze związane jest z szybszą utratą zdolności do wykonywania pracy zarobkowej ze względu na jej szczególny charakter. Praca w pełnym wymiarze czasu, świadczona regularnie na danym stanowisku pracy, prowadzi bowiem do szybkiego obniżenia wydolności organizmu, w związku z tym pracownik wykonujący ten typ pracy nabywa prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Do tego okresu nie wlicza się natomiast innych, równocześnie wykonywanych prac, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (wyr. SN z 22.2.2007 r., I UK 258/06, Legalis).

11. Prawo do emerytury. Należy pamiętać, że wykonywanie prawa do emerytury nastąpi dopiero w momencie spełnienia przesłanek do objęcia tym świadczeniem. Należy rozwiązać też stosunek pracy, a więc odejść z rynku pracy. Emerytura będzie wypłacana dożywotnio. Możliwość nabycia prawa do emerytury nie zawsze będzie jednak jednakowa, ponieważ może być ona przyznawana w różnym wieku, co zresztą było już podkreślane powyżej. Najczęściej emeryturę otrzymuje się po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego wskazanego w ustawie, zdarza się jednak również sytuacja uzyskania prawa do otrzymania emerytury w niższym wieku emerytalnym oraz w obniżonym wieku emerytalnym. Żeby do tego doszło, trzeba jednak spełnić określone kryteria, wskazane powyżej czy wykonywać zawód określonego typu (ze względu na szczególne warunki czy też szczególny charakter). Prawo do emerytury nabywane jest przez ubezpieczonych z mocy prawa wraz z dniem spełnienia się warunków nabycia tego prawa. Prawo do pobierania świadczeń ustaje w momencie śmierci ubezpieczonego oraz gdy przestanie on spełniać którykolwiek z warunków wymaganych do pobierania danego świadczenia.

Zgodnie z art. 104 ust. 8 FUSU, jeżeli dojdzie do sytuacji, w której ubezpieczony osiąga przychód przekraczający 70% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie więcej większy jednak niż 130% kwoty, wówczas świadczenie ulegnie zawieszeniu, ale wyłącznie w zakresie kwoty przekroczenia, nie większej jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia w wysokości:

- 1) 24% kwoty bazowej (przy ostatniej waloryzacji w 1998 r.) – w przypadku emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 2) 18% kwoty bazowej – w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy;
- 3) 20,4% kwoty bazowej – w przypadku renty rodzinnej.

W przypadku, gdy ubezpieczony nabył prawo do emerytury w okresie, w którym istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę i nie doszło do rozwiązania tego zatrudnienia, to nie można obecnie skutecznie domagać się wypłaty wstrzymanego świadczenia (wyr. SA w Łodzi z 12.2.2015 r., III AUa 588/14, Legalis).

12. Wyjątki. Inne zasady będą obowiązywać również w przypadku prawa do emerytury górnika urodzonego przed 1.1.1949 r., który nie spełnia warunków uzyskania emerytury górniczej. Jeżeli co najmniej 5 lat wykonywał stale pracę górniczą pod ziemią, w pełnym wymiarze pracy albo wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki, wówczas wiek emerytalny obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.

Kolejnym odstępstwem od reguły jest emerytura przeznaczona dla pracowników kolejowych. Jest ona sformułowana na wzór emerytury w niższym wieku emerytalnym, gdyż okresy pracy kolejowej mogą być uzupełnione okresami składkowymi i nieskładkowymi. Okresy pracy kolejowej to okresy pozostawiania w stosunku pracy w kolej, w czasie których pobierane jest wynagrodzenie za pracę.

[Przejdź do księgarni →](#)